

УДК 336.221.4:303.442.3

РОЛЬ АНАЛІЗУ В СИСТЕМІ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ

Т.О. Мулик, к.е.н., доц.

Я.І.Мулик

Вінницький національний аграрний університет

Аннотация. Рассмотрено роль и значение анализа в системе налогового менеджмента предприятия. Определены предмет и методика анализа.

Annotation. A role and value of analysis in the system of tax management of enterprise is considered. Object and method of analysis is certain.

Вступ. З переходом до ринкової економіки суттєво зростає роль і значення управлінських рішень, які приймаються на всіх рівнях в галузі оподаткування. Це пов'язано з тим, що податки виступають головним економічним інструментом регулювання суспільних відносин а також суттєвим фактором впливу на фінансово-господарську діяльність підприємств. Забезпечення нормального та ефективного функціонування суб'єктів господарської діяльності у нестабільному соціально-економічному середовищі а також якісне управління фінансовими ресурсами можливе лише при наявності розробленої концепції управління податками.

Податковий менеджмент, з кожним роком набуває все більшої значимості і важливості, що зумовлює необхідність вивчення основних закономірностей фінансових взаємовідносин між підприємствами та державою а також впливу податкової політики на мікро- та макроекономічні процеси через систему оподаткування.

Особлива роль в податковому менеджменті відводиться фінансово-економічному аналізу. Він покликаний виконувати функцію контролю за виконанням суб'єктами господарювання податкового законодавства. Повинен служити основою для обґрунтування податкової політики і планування податкових надходжень. На даний час усі три функції вимагають серйозного вдосконалення.

Постановка задачі. Проблемами податкового менеджменту та аналізу в системі оподаткування займаються багато вчених. Серед них Загородній А., Івахненко В., Дем'яненко М., Лайко П., Крисоватий А., Соколовська А., Чумаченко М., Суторміна В., Амоша О. та інші. Проте, незважаючи на розуміння значення та ролі аналізу розрахунків з бюджетом за податками в системі управління підприємством, окремі аспекти податкового аналізу не знайшли достатнього відображення в науковій літературі та потребують додаткових досліджень.

Метою дослідження є висвітлення теоретичних та практичних аспектів аналізу в системі податкового менеджменту.

Результати. Як і будь-яка система функціонування, податковий менеджмент має кілька складових, головними з яких є: аналіз, планування, контроль та регулювання (рис.1). [1].

Рис. 1. Структура організації податкового менеджменту

Важливе місце в податковому менеджменті відводиться аналізу.

Необхідно зауважити, що в управлінні підприємств за чинних умов оподаткування важливо, з одного боку, постійно здійснювати контроль за станом нарахування та сплати податкових платежів, а з іншого, правильно та вчасно оцінити планову господарську операцію з погляду майбутніх податкових наслідків для підприємства. Саме аналіз за допомогою ряду показників дає кількісні оцінки ефективності системи управління податкових платежів.

Податковий аналіз — важлива частина всієї системи управління виробництвом, дієвий засіб пошуку резервів, підвищення прибутковості підприємства та розробки науково обґрунтованих управлінських рішень. [1].

За економічною суттю аналіз є однією з функцій управління, що забезпечує прийняття рішення на підставі осмислення та розуміння отриманої інформації. У процесі аналізу вона проходить аналітичне опрацювання; проводиться порівняння досягнутих результатів виробництва з показниками за попередній період та з показниками інших підприємств; визначаються різні чинники, які впливають на податкову політику, а також негативні тенденції в діяльності підприємства. На підставі проведеного аналізу розраховуються планові показники діяльності підприємства, плани податкових платежів та ухвалюються відповідні управлінські рішення. Тобто податковий аналіз підприємства тісно пов'язаний з іншою функцією управління — плануванням, прогнозуванням його діяльності, причому якість виконання останньої функції залежить від якості та повноти проведення податкового аналізу.

Податковий аналіз тісно пов'язаний з такими функціями податкового менеджменту, як контроль за виконанням планів, визначення відхилень фактичних завдань від планових причин цих відхилень, а також регулювання. Тільки на підставі аналізу підприємство може своєчасно вносити корективи в планові завдання та змінювати ситуацію залежно від умов, які склалися, на кращі для себе.

Предметом податкового аналізу, вважаємо, є інформаційно-аналітичне забезпечення прийнятих рішень в галузі оподаткування підприємства.

Однак у цілому суб'єкта аналізу цікавлять питання збільшення доходів підприємства після сплати податків. При такій постановці питання податки розглядаються як фактор, що діє на результативний показник, а об'єктом дослідження вже будуть виступати фінансові результати підприємства. Одночасно в аналітика з'являється можливість оцінити вплив податків на

результати діяльності підприємства в порівнянні з іншими факторами, вибрати найкращий шлях управління всіма фінансовими ресурсами.

Методика податкового аналізу містить у собі два взаємозалежних блоки: аналіз і оцінку впливу податків на результати діяльності підприємства й аналіз оподаткування підприємства в спектрі окремих найбільш обтяжливих податків.

Передбачена методика податкового аналізу оперує мікроекономічними показниками, які є обов'язковими для статистичної звітності підприємства й не вимагає додаткових розрахунків, що, на нашу думку, є безсумнівною її перевагою. Вона дозволяє зіставляти ступені податкового навантаження підприємств суміжних галузей народного господарства по виробничому ланцюжку.

Залежно від рівня, на якому проводиться аналіз, його можна поділити на:

- загальнотеоретичний економічний аналіз, який вивчає події та явища, різні економічні процеси на макроекономічному рівні, тобто щодо суспільно-економічної формації, на рівні національної економічної системи або окремих її частин, підрозділів, галузей;
- аналіз господарської діяльності, який здійснюється на мікроеко-номічному рівні, тобто на рівні підприємств, фірм, організацій для вивчення економічних явищ, тенденцій цих суб'єктів господарювання.

На макроекономічному рівні сутність податкового аналізу полягає у визначенні структури бюджету країни та частки в ньому податкових платежів, загальних тенденцій зміни податків, їх динаміки, чинників, які впливають на розміри податкової частини бюджету, та у виявленні негативних рис державної податкової системи.

На мікроекономічному рівні змістом податкового аналізу є визначення динаміки податкових платежів за встановлений період, тенденцій, які складаються, структури та складу податкових платежів і можливості зміни податкових платежів підприємств, фірм тощо.

Методика аналізу розрахунків за податками передбачає систему показників, які дають кількісну оцінку ефективності системи управління податкових платежів. На думку М. Корягіна та М. Брич до таких показників можна віднести:

- рівень податкового навантаження на підприємство;
- рівень впливу заходів податкового планування на величину податкових зобов'язань підприємства. [2].

Система оцінки ефективності управління податками і платежами підприємства може містити дві групи показників, як зазначає Степанюк О.:

- показники для оцінювання податкового навантаження, зокрема сума податків, що сплачує підприємство; структура податків у собівартості і ціні; коефіцієнти оподаткування доходів, витрат і прибутку;
- показники для оцінювання ефективності податкового планування, зокрема: абсолютне та відносне зменшення податкових платежів; загальний коефіцієнт оподаткування підприємства; коефіцієнт використання податкових пільг; коефіцієнт ефективності податкової політики. [3].

На нашу думку, елементи податкового аналізу повинні постійно використовуватись у роботі фінансово-економічних служб підприємства для організації дієвої системи контролю за правильністю обчислення та сплати податків і платежів.

Висновки. Враховуючи те, що податкова політика є економічним інститутом, для якого характерна ієрархічна структура реалізації рішень, то об'єктивно виникає необхідність проведення на кожному підприємстві аналітичної роботи щодо стану їх розрахунків із бюджетом. Основні завдання такого аналізу – визначення структури і динаміки податків, які сплачуються до бюджету; вивчення причин і визначення факторів, що впливають на зміну розмірів сплачуваних податків. Важливим моментом є також проведення детального аналізу кожного податку і визначення його впливу на результативні показники діяльності підприємств. Проведення такого аналізу на рівні підприємств дозволить їм у наступних періодах, врахувавши дію чинників, які зумовили негативні тенденції у розвитку, покращити результати своєї фінансово-господарської діяльності, що сприятиме ефективнішому надходженню платежів до бюджету різних рівнів.

Список використаної літератури

1. Литвиненко Я.В. Податкова політика: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2003. — 224 с.
2. Корягін М., Брич М. Облік, аналіз і контроль розрахунків за податками і платежами в системі управління підприємством. Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу Тернопільського національного економічного університету. Економічний аналіз . Випуск 6. 2010 рік. С. 251 – 253.
3. Степанюк О. Податкове планування як сфера юридичної практики // Світ фінансів. – 2005. – Вип. 1. – С.72-78.

УДК: 336.663

ОПЕРАТИВНИЙ АНАЛІЗ РЕСУРСОЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ВИРОБНИЦТВА

*О.Л. Пльонсак асистент кафедри обліку та аналізу
Вінницький національний аграрний університет*

In this article considered problematika of operative analysis of resursozabezpechenosti production, conducted classification and description of resources of production.

В данній статтє рассмотренна проблематика оперативного анализа ресурсозабезпечености производства, проведенна классификация и характеристика ресурсов производства.

Вступ. У кризовій ситуації посилюється роль оперативного аналізу забезпеченості та використання дефіцитного ресурсного потенціалу як головної функції управління матеріальними ресурсами шляхом формування множини допустимих варіантів оптимального використання обмежених ресурсів й опрацювання організаційних, економічних і виробничо-технічних заходів щодо ресурсозбереження. Саме оперативний аналіз має дати відповідь на питання, як забезпечене кожне підприємство необхідними ресурсами виробництва в даний момент для здійснення конкретної господарської операції, яке найраціональніше поєднання ресурсів для її виконання, які ресурси необхідно придбати або залучити для своєчасного та якісного виконання робіт у випадку непередбаченого впливу зовнішнього середовища (погодно-кліматичних умов) з метою дотримання технологічної дисципліни.